

**ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
В.І. ВЕРНАДСЬКОГО**

**Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра психології, філософії та суспільних наук**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового
гуманітарного інституту

Сергій ГУБАРЄВ

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СПЕЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ»**

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

галузь знань 23 Соціальна робота

(шифр та найменування галузі знань)

спеціальність 231 Соціальна робота

(шифр та найменування спеціальності)

освітньо-професійна програма Соціальна робота

(назва однієї або декількох)

форма(и) навчання денна, заочна

РОЗРОБНИК си́лабусу (кандидат психологічних наук, доцент, доцент
кафедри психології, філософії та суспільних наук)

Ірина КУЩЕНКО

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри психології, філософії та
суспільних наук

Протокол № 1 від 25.08.2025 року

Завідувач кафедри

Олена ВЛАСЕНКО

Гарант освітньо-професійної програми 231 Соціальна робота

(кандидат педагогічних наук, доцент)

Світлана КОПИЛОВА

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
1. Назва навчальної дисципліни, код ВОПІ	Спеціальна психологія, ОК2.25 в ОПІ
2. Статус навчальної дисципліни	Вибіркова дисципліна циклу професійної підготовки
3. Рік навчання, семестр у якому викладається дисципліна	2-й рік навчання, 4 семестр
4. Обсяг навчальної дисципліни (кількість кредитів, загальна кількість годин (аудиторних за видами занять, самостійної роботи здобувача вищої освіти))	4 кредити ЄКТС (120 год), з них: 36 год аудиторного навантаження (18 год лекційних, 18 год семінарських занять) та 84 год самостійної роботи.
5. Вид підсумкового (семестрового) контролю	екзамен
6. Інформація про консультації	За запитом здобувача вищої освіти в онлайн форматі
7. Мова викладання	українська
8. Прізвище, ім'я, по батькові викладача (науковий ступінь, вчене звання, посада)	Кушченко Ірина Вікторівна (кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології, філософії та суспільних наук)
9. Контактна інформація викладача	maslianikova.iryana@tnu.edu.ua
10. Посилання на силабус на вебсайті Університету	
2. Опис навчальної дисципліни	
Анотація дисципліни	Вивчення даного предмету дає можливість здобувачеві вищої освіти ознайомитися з загальними основами теорії та практики спеціальної психології.
Мета, завдання та цілі вивчення дисципліни	вивчення основних аспектів надання освітніх послуг в умовах спеціального закладу освіти або закладу освіти з інклюзивним навчанням. Основними завданнями вивчення дисципліни «Спеціальна психологія» є: 1. ознайомлення зі змістом, предметом і методами, основними категоріями спеціальної психології; 2. ознайомлення із основними закономірностями психічного розвитку особи із особливостями психофізичного розвитку/особливими освітніми

	потребами; 3. ознайомлення із основними методами, формами та технологіями корекційно спрямованої навчальної та виховної роботи для осіб з ООП; 4. ознайомлення із особливостями побудови роботи в інклюзивному освітньому середовищі. Додаткові цілі: підвищити рівень фахової компетентності у здобувачів освіти, зокрема етичної, технологічної та особистісної.
Пререквізити	Психологія людини Основи педагогіки та психології Вікова психологія Соціальна реабілітація
Постреквізити	Соціальна робота з учасниками бойових дій Психологія девіантної та адиктивної поведінки
Формат проведення дисципліни	Під час навчання використовуються наступні форми та методи: презентації, ділові ігри, бесіди і дискусії, кейс-технології, рольовий тренінг, розв'язання практичних задач. Віртуальне навчальне середовище, яке використовуватиметься у разі роботи в дистанційному режимі - Google Classroom. У дистанційному режимі лекції / практичні будуть проведені за допомогою програм електронної комунікації Google Meet. Поточна комунікація з викладачем здійснюється через Classroom та корпоративну пошту.

1. Перелік компетентностей, яких набувають здобувачі вищої освіти при вивченні навчальної дисципліни.

Загальні та спеціальні компетентності, що формуються у процесі вивчення дисципліни

ЗК6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями

ЗК12. Здатність приймати обґрунтовані рішення

СК1. Здатність і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).

СК4. Здатність до аналізу соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальних груп і громад.

СК5. Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян, у тому числі які опинилися в складних життєвих обставинах.

СК9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів, в тому числі на етапі раннього втручання

СК11. Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей, в тому числі на етапі раннього втручання

2. Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми.

РН3. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.

РН5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки

РН11. Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин

РН19. Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.

ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПР 18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

3. Тематика змісту навчальної дисципліни.

Номер та назва розділу, теми, перелік основних питань	Вид навчального заняття	Форми і методи контролю знань	Кількість годин
---	-------------------------	-------------------------------	-----------------

Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні основиспеціальної психології Тема 1. Вступ до спеціальної психології. Предметтазавданняспеціальної психології. Методи спеціальної психології, специфіка їх використання щодо вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку. Принципи дослідження у спеціальній психології: порівняльний, комплексності, системності, динамічного вивчення особи у сполученні з якісним аналізом результатів психодіагностики.Поняття «особа з особливостями психофізичного розвитку». Класифікація порушень психофізичного розвитку (традиційна). Класифікація порушень психофізичного розвитку (види дизонтогенезу). Складовіспеціальноїпсихології.	лекція	Поточний; уснийметод (співбесіда)	4
1.1. Вступ до спеціальної психології <i>Питаннядляобговорення:</i> 1. Предмет та завдання спеціальної психології. 2. Методи спеціальної психології, специфіка їх використання щодо	семінарське заняття	Поточний; презентація доповідей, дискусія	4

вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку. 3. Принципи дослідження спеціальній психології: порівняльний, комплексності, системності, динамічного вивчення особи у сполученні з якісним аналізом результатів психодіагностики. 4. Поняття «особа з особливостями психофізичного розвитку». 5. Класифікація порушень психофізичного розвитку (традиційна). 6. Класифікація порушень психофізичного розвитку (види дизонтогенезу). Складові спеціальної психології.			
Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні основи спеціальної психології Тема 2. Основні категорії спеціальної психології Нормативна база спеціальної психології. Загальна декларація прав людини. Конвенція про права дитини (ратифікована Верховною Радою України. Конвенція про права осіб з інвалідністю. План заходів наданих Комітетом ООН з прав осіб з інвалідністю. Категоріальний апарат спеціальної психології. Корекція, її суть. Форми корекції. Корекція як педагогічне явище. Співвідношення корекції та	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда)	4

навчання (виховання), специфіка їх складових (цільового, організаційного, змістового, методичного, результативного). Компенсація: визначення, види, етапи. Рівні компенсації: біологічний, психологічний, соціальний. Декомпенсація. Псевдокомпенсація. Реабілітація: визначення, види(медичний, психологічний, соціальний). Суть видів реабілітації. Етапи реабілітаційної роботи. Абілітація. Соціалізація: суть, стадії. Адаптація як стадія соціалізації, її види. Індивідуалізація, Інтеграція, трудова стадія. Післятрудова стадія. Співвідношення адаптації та компенсації в процесі відновлення рівноваги між особою та середовищем. 1.2. Основні категорії спеціальної психології <i>Питання для обговорення:</i> 1. Корекція, її суть. Форми корекції. Корекція як педагогічне явище. Співвідношення корекції та навчання(виховання), специфіка їх складових (цільового, організаційного, змістового, методичного, результативного). 2. Компенсація: визначення, види, етапи. Рівні компенсації: біологічний, психологічний, соціальний. Декомпенсація. Псевдокомпенсація.	семінарське заняття	Поточний; презентація доповідей; індивідуальні опитування;	6
---	----------------------------	---	----------

3. Реабілітація: визначення, види (медичний, психологічний, соціальний). Суть видів реабілітації. Етапи реабілітаційної роботи. Абілітація. 4. Соціалізація: суть, стадії. Адаптація як стадія соціалізації, її види. Індивідуалізація, Інтеграція, трудова стадія. Післятрудова стадія. 5. Співвідношення адаптації та компенсації в процесі відновлення рівноваги між особою та середовищем. <i>Навчальні завдання:</i> Опрацювати нормативну базу спеціальної психології: 1. Загальна декларація прав людини. 2. Конвенція про права дитини (ратифікована Верховною Радою України). 3. Конвенція про права осіб з інвалідністю. 4. План заходів наданих Комітетом ООН з прав осіб з інвалідністю.			
Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні основи спеціальної психології Тема 3. Загальні та специфічні закономірності розвитку особи особливостями психофізичного розвитку Характеристика різних сторін психофізичного розвитку дітей з порушеннями інтелекту (розумова відсталість різних ступенів вираженості: легка, помірна, важка).	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда)	4

Характеристика різних сторін психофізичного розвитку дітей із затримкою психічного розвитку. Характеристика різних сторін психофізичного розвитку дітей із синдромом дауна. Психолого-педагогічні рекомендації для батьків дітей із порушеннями інтелекту. Характеристика різних сторін психофізичного розвитку дітей з порушеннями аналізаторів (слуху, зору, комплексні порушення). Психолого-педагогічні рекомендації для батьків дітей із порушеннями аналізаторних систем. Характеристика різних сторін психофізичного розвитку дітей з порушеннями рухового апарату. Психолого-педагогічні рекомендації для батьків дітей з порушеннями рухового апарату. 1.3. Загальні та специфічні закономірності розвитку особистості з особливостями психофізичного розвитку <i>Питання для обговорення:</i> 1. Характеристика різних сторін психофізичного розвитку дітей з порушеннями інтелекту (розумова відсталість різних ступенів вираженості: легка, помірна, важка). 2. Характеристика різних сторін психофізичного розвитку дітей із затримкою психічного розвитку. 3. Характеристика різних сторін психофізичного розвитку дітей із	семінарське заняття	Поточний; презентація доповідей; індивідуальне опитування, дискусія	4
--	----------------------------	--	----------

синдромом дауна. 4. Характеристика різних сторін психофізичного розвитку дітей з порушеннями аналізаторів (слуху, зору, комплексні порушення). 5. Характеристика різних сторін психофізичного розвитку дітей з порушеннями рухового апарату.			
Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні основи спеціальної психології Тема 4. Система закладів освіти для осіб з особливостями психофізичного розвитку Нормативна база. Лист МОН щодо навчання осіб з особливими освітніми потребами (ООП). Закон України про освіту щодо організації інклюзивного навчання. Заклади освіти для осіб з особливостями психофізичного розвитку. Поділ закладів освіти за віковим принципом. Підпорядкування спеціальних закладів освіти. Освітні заклади для дітей з різними дизонтогенезами. Особливості педагогічного процесу у спеціальному освітньому закладі. Спеціальна організація педагогічного процесу – основний принцип корекційної педагогіки. Мета спеціальних закладів освіти. Особливості складових педагогічного процесу у спеціальному освітньому закладі для осіб з різними	лекція	Поточний; усний метод (співбесіда)	6

дизонтогеніями. Основні принципи навчання у спеціальному освітньому закладі. Виховання у спеціальному освітньому закладі. Корекційна робота у спеціальному освітньому закладі. Еволюція ставлення суспільства до осіб з особливостями розвитку. Психолог у закладах спеціальної освіти. Інклюзивне освітнє середовище та основні принципи його організації. 1.4. Система закладів освіти для осіб з особливостями психофізичного розвитку <i>Питання для обговорення:</i> 1. Заклади освіти для осіб з особливостями психофізичного розвитку. 2. Особливості педагогічного процесу у спеціальному освітньому закладі. 3. Виховання у спеціальному освітньому закладі. 4. Корекційна робота у спеціальному освітньому закладі. 5. Еволюція ставлення суспільства до осіб з особливостями розвитку. 6. Психолог у закладах спеціальної освіти. 7. Інклюзивне освітнє середовище та основні принципи його організації. <i>Навчальні завдання:</i> Опрацювати нормативну базу:	семінарське заняття	Поточний; індивідуальні виступи у вигляді мультимедійних презентацій, дискусія,	4
--	----------------------------	--	----------

1. Лист МОН щодо навчання осіб з особливими освітніми потребами (ООП).			
2. Закон України про освіту щодо організації інклюзивного навчання.			

Організація самостійної роботи студентів

№ з/п	Зміст завдання	Форма звітності
Тема 1.	Вступ до спеціальної психології Опрацювавши тему за рекомендованими літературними та інтернет джерелами, здійснити теоретичне розмежування понять: спеціальна психологія та корекційна педагогіка, норма розвитку та дизонтогенез психічного розвитку.	Термінологічний словник/опорна таблиця
Тема 2.	Основні категорії спеціальної психології Опрацювавши тему за рекомендованими літературними та інтернет джерелами, здійснити пошук термінів, які складають категоріальний апарат спеціальної психології: корекція, компенсація, реабілітація, абілітація, декомпенсація, псевдокомпенсація, соціалізація, адаптація.	Термінологічний словник/опорна таблиця
Тема 3.	Загальні та специфічні закономірності розвитку особи з особливостями психофізичного розвитку Опрацювавши тему за підручником і першоджерелами, укласти опорно-логічну схему загальних психологічних характеристик осіб з різними особливостями психофізичного розвитку.	Опорна схема
Тема 4.	Система закладів освіти для осіб з особливостями психофізичного розвитку Опрацювавши лекційний матеріал, літературні та інтернет джерела підготувати мультимедійну презентацію одного з видів закладів освіти для дітей з особливими освітніми потребами (ООП) (спеціалізованого або інклюзивного типу).	Мультимедійна презентація

4. Технічна та програмна забезпечення (обладнання).

Кожному здобувачу потрібно доєднатися до навчального середовища GoogleClassroom, оскільки там розміщуються навчальні матеріали, проводиться тестування, ведеться журнал оцінювання навчальних досягнень, є можливість для листування з викладачем.

У режимі дистанційного навчання-вивчення курсу додатково передбачає приєднання кожного здобувача вищої освіти до програми GoogleMeet (для занять у режимі відеоконференцій). У цьому випадку здобувач має самостійно потурбуватися про якість доступу до Інтернету. Для роботи в дистанційному форматі потрібні ноутбук / персональний комп'ютер / мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет для:

- комунікації та опитувань,
- виконання домашніх завдань,
- виконання завдань самостійної роботи,
- проходження тестування (поточний, підсумковий контроль) тощо.

7. Політика дисципліни.

- Вивчення дисципліни передбачає роботу в колективі.
- Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.
- Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись в дистанційному режимі за погодженням із викладачем дисципліни.
- Самостійна робота включає в себе теоретичне вивчення питань, що стосуються тем лекційних занять, які не ввійшли в теоретичний курс, або ж були розглянуті коротко, їх поглиблена проробка за рекомендованою літературою, а також виконання завдань з метою закріплення теоретичного матеріалу.
- Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.
- Здобувач, який спізнився, вважається таким, що пропустив заняття з неповажної причини з виставленням 0 балів за заняття, і при цьому має право бути присутнім на занятті.
- За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни здобувач отримує за заняття 0 балів і зобов'язаний відпрацювати таке заняття.
- Ліквідація заборгованості відбувається протягом 1 тижня після встановленого терміну. При цьому оцінка знижується на 10 %.
- Здобувачам вищої освіти після аудиторних занять надається право підвищувати свій рейтинг лише під час складання іспитів/заліків (підсумкового оцінювання) за графіком заліково-екзаменаційної сесії.
- Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні Інтернет-ресурсів та інших джерел інформації здобувач повинен вказати джерело, використане під час виконання завдання.

- Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%.
- У разі виявлення факту плагіату здобувач отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі.
- Списування під час контрольних робіт заборонене (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

1. Система оцінювання та вимоги.

Вимоги до знань та умінь студентів	Максимальна кількість балів, оцінка за шкалою ECTS
Повно й ґрунтовно володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом, в логічній послідовності передає знання першого та другого модуля з відповідним аналізом й узагальненням вивченого. Простежував зв'язок теоретичного матеріалу з практикою.	A: 90–100 б.
Свідомо володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом, в логічній послідовності передає знання першого та другого модуля з відповідним аналізом й узагальненням вивченого.	B: 80–89 б.
Свідомо володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом. Проте відсутня логічна послідовність у викладі матеріалу, відсутні певні висновки щодо викладеної інформації.	C: 75–79 б.
Знання модулів передаються за зубреними підручниками (з конспекту) фразами. Відсутня логічна послідовність у викладі навчального матеріалу, відсутні певні висновки щодо викладеної інформації.	D: 66–74 б.
Знання модуля передаються тільки за допомогою певних питань з боку викладача.	E: 60–65 б.

Види контролю:

Поточний контроль відбувається впродовж вивчення дисципліни на семінарських у формі: семінарів-тренінгів та семінарів з індивідуальною роботою.

Рубіжний (модульний) контроль відбувається в кінці вивчення блоків змістових модулів і здійснюється у вигляді тематичного тесту.

Підсумковий контроль відбувається у формі заліку (питання для підготовки наведено у Додатку).

Розподіл балів за видами діяльності:

Виддіяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль I		Модуль II		Форма контролю
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	
Робота на семінарському занятті	5	4	20	4	20	залік 40
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	2	10	
Разом			30		30	40
Розрахунок балу за курс: $100 + 100/2 = 100$						100

Критерії оцінювання для кожного виду робіт

Оцінювання результатів *поточної роботи* (завдань, що виконуються на семінарських заняттях, результати самостійної роботи здобувачів) проводити за критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

Критерії оцінювання завдань репродуктивного характеру :

Критерій	100%	80%	60%	40%	0%
Факт виконання завдання: вчасність, повнота (змістовність, ґрунтовність),	Повністю і вчасно	Повністю/вчасно	Повністю/невчасно	Частково / невчасно	Не виконано
Відповідність вимогам: різноманітність джерел, здатність оперувати фактами і відомостями, аналізувати, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, робити узагальнення, формулювати висновки	Без зауважень	Несуттєві недоліки	Суттєві помилки	Суттєві помилки	

Завдання творчого характеру

Критерій	100%	80%	60%	40%	0%
Факт виконання завдання: вчасність, повнота,	Повністю і вчасно	Повністю/вчасно	Повністю/невчасно	Частково/невчасно	Невиконано
Обґрунтованість відповіді: аргументованість суджень, переконливість доказів, доповіді не обмежені матеріалами	Не викликає сумніву	Наявна	Фрагментарна	Сумнівна	Відсутня

підручника, продемонстровано зв'язок теорії практикою; конкретність висновків;					
Творчий підхід і індивідуальний стиль: нестандартний підхід у подачі матеріалу, специфічність способу виконання завдання; участь у дискусіях та доповненні відповідей інших	Чітко простежується	Простежується	Скоріше простежується	Майже простежується	відсутній

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів **підсумкового (семестрового) контролю**, є такі:

- виконання всіх видів навчальної роботи, що передбачені програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих нормативних джерелах, вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів

2. Рекомендовані джерела інформації:

Назва теми	Рекомендовані джерела інформації до теми (основна література; допоміжна література; інформаційні ресурси в мережі Інтернет)
Тема 1. Вступ до спеціальної психології	Основна література: 1. Дефектологічний словник: Навчальний посібник / Заред. Бондаря В.І., Синьова В.М. К.: «МП Леся», 2011. 2. Хохліна О.П. Основи спеціальної психології: Курс лекцій. К.: НАВС, 2011. Інформаційні ресурси: 1. Навчальні матеріали. Режим доступу: http://surl.li/auxko 2. Сайт Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України. Режим доступу: https://ispukr.org.ua/

Тема 2. Основні категорії спеціаль- ної психо- логії	Основна література: 1. Дефектологічний словник: Навчальний посібник / Заред. Бондаря В.І., Синьова В.М. К.: «МП Леся», 2011. 2. Хохліна О.П. Основи спеціальної психології: Курс лекцій. К.: НАВС, 2011. Система ранньої діагностики відхилень в розвитку особистості: методичний посібник / заред., Максимової Н.Ю. Київ: Київ – Львів: Видавець Вікторія Кундельська, 2021. 220 с. 3. Інформаційні ресурси: 1. Навчальні матеріали. Режим доступу: https://studfile.net/preview/2299106/page:4/ 2. Сайт Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України. Режим доступу: https://ispukr.org.ua/
Тема 3. Загальні та специфіч- ні	Основна література: 1. Дефектологічний словник: Навчальний посібник / За ред. Бондаря В.І., Синьова В.М. К.: «МП Леся», 2011. 2. Хохліна О.П. Основи спеціальної психології: Курс лекцій. К.: НАВС, 2011.
законмі- рності розвитку особи особливо статисти- чного розвитку	Система ранньої діагностики відхилень в розвитку особистості: методичний посібник / заред., Максимової Н.Ю. Київ: Київ – Львів: Видавець Вікторія Кундельська, 2021. 220 с. Допоміжна література 3. Бондар В.І., Синьов В.М. Актуальні проблеми розвитку освіти дітей з обмеженнями життєдіяльності: шляхи від інституалізації до інтеграції // Зб. наук. пр. Кам'янець-Подільського нац. ун-ту ім. І. Огієнка. Серія соціально-педагогічна. Вип. 12. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2009. С. 8-14. 4. Спеціальна психологія. Тексти. Частина 1 / За ред. М.П. Матвєєвої, С.П. Миронової. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний університет, інформаційно-видавничий відділ, 1999. 5. Спеціальна психологія. Тексти. Частина 2 / За ред. М.П. Матвєєвої, С.П. Миронової. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний університет, інформаційно-видавничий відділ, 2001. Інформаційні ресурси: 1. Навчальні матеріали. Режим доступу: https://studfile.net/preview/2299106/page:3/ 2. Сайт Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України. Режим доступу: https://ispukr.org.ua/

Тема 4. Система закладів освіти для осіб з особливо стями пси- хологіч- ного розвитку	Основна література: 1. Дефектологічний словник: Навчальний посібник / За ред. Бондаря В.І., Синьова В.М. К.: «МП Леся», 2011. 2. Порошенко М.А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник Київ, ТОВ, Агентство «Україна», 2019. 300 с. Режим доступу: https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/posibniki/inklyuziyavnz.pdf 3. Хохліна О.П. Основи спеціальної психології: Курс лекцій. К.: НАВС, 2011. Допоміжна література: 4. Спеціальна психологія. Тексти. Частина 1 / За ред. М.П.Матвєєвої, С.П.Миронової. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний університет, інформаційно-видавничий відділ, 1999. 5. Спеціальна психологія. Тексти. Частина 2 / За ред. М.П.Матвєєвої, С.П.Миронової. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський державний університет, інформаційно-видавничий відділ, 2001. Інформаційні ресурси: 1. Навчальні матеріали. Режим доступу: https://pidru4niki.com/90045/pedagogika/sistema_zakladiv_osviti_ditey_obmezhennyami_zhittiyediyalnosti
	2. Навчальні матеріали. Режим доступу: https://core.ac.uk/download/pdf/159118816.pdf 3. Навчальні матеріали. Режим доступу: https://ap.uu.edu.ua/article/68

Питання до курсу.

1. Предмет та завдання спеціальної психології.
2. Методи дослідження у спеціальній психології.
3. Історичний розвиток спеціальної психології.
4. Сучасний стан розвитку спеціальної психології в світі.
5. Нормативна база спеціальної психології.
6. Розділи спеціальної психології.
7. Особливості використання методу зрізів у спеціальній психології.
8. Особливості використання спостереження у спеціальній психології.
9. Особливості використання експерименту у спеціальній психології.
10. Особливості використання бесіди у спеціальній психології.
11. Особливості використання спостереження у спеціальній психології.
12. Принципи дослідження у спеціальній психології.
13. Порівняльний принцип дослідження у спеціальній психології.
14. Поняття «особа з особливостями психофізичного розвитку».
15. Класифікація порушень психічного розвитку за В.В.Лебединським.
16. Складові спеціальної психології.
17. Загальні закономірності психічного розвитку людей з особливостями психофізичного розвитку за Л.С.Виготським.
18. Специфічні закономірності психічного розвитку людей з порушеннями слуху.
19. Психолого-педагогічні рекомендації для батьків дітей із порушеннями слуху.
20. Специфічні закономірності психічного розвитку людей з порушеннями зору.
21. Психолого-педагогічні рекомендації для батьків дітей із порушеннями з порушеннями зору.
22. Специфічні закономірності психічного розвитку людей з порушеннями інтелекту.
23. Психолого-педагогічні рекомендації для батьків дітей із порушеннями інтелекту.
24. Специфічні закономірності психічного розвитку людей із затримкою психічного розвитку.
25. Психолого-педагогічні рекомендації для батьків дітей із затримкою психічного розвитку.
26. Нормативна база, яка обумовлює навчання дітей з ООП.
27. Заклади спеціальної освіти за віковим принципом.
28. Підпорядкування спеціальних закладів освіти.
29. Заклади освіти для осіб з порушеннями слуху.
30. Заклади освіти для осіб з порушеннями зору.
31. Заклади освіти для осіб з порушеннями інтелекту.
32. Заклади освіти для осіб з порушеннями мовлення.
33. Заклади освіти для осіб з затримкою психічного розвитку.
34. Заклади освіти для осіб з порушеннями опорно-рухового апарату.

35. Особливості педагогічного процесу у спеціальному освітньому закладі.
36. Специфічні принципи навчання у спеціальних школах.
37. Специфічні принципи виховання у спеціальних школах.
38. Інклюзивне освітнє середовище та основні принципи його організації.
39. Ексклюзія. Сегрегація. Стигма. Інтеграція. Інклюзія.
40. Доступність оточуючого середовища для людей з особливостями психофізичного розвитку.
41. Корекція: визначення, види, форми.
42. Складові корекційної роботи, їх особливості.
43. Відмінності у складових навчання та корекції.
44. Відмінності педагогічних та корекційних ефектів.
45. Компенсація: визначення, види, .
46. Етапи компенсації.
47. Рівні компенсації.
48. Біологічний рівень компенсації.
49. Психологічний рівень компенсації.
50. Соціально-психологічний рівень компенсації.
51. Соціальний рівень компенсації.
52. Усвідомлені і неусвідомлені механізми психологічного рівня компенсації.
53. Суть гіперкомпенсації, декомпенсації, псевдокомпенсації.
54. Реабілітація: суть та види.
55. Етапи реабілітаційної роботи.
56. Абілітація.
57. Соціалізація: суть та стадії.
58. Адаптація як етап соціалізації: суть, види.
59. Співвідношення адаптації та компенсації.
60. Депривація.